

Skuvlajagi oahppobirasplána – evttohus

Áigodat ČAKČA

Ulbmil

- » Diehtit ja máhttit čilget mii loavkideapmi ja mobben lea, mo dat čájehuvvo ja doaibmá, ja dan váikkuhusaid
- » Oahpásmuvvat buorebut/čiekŋaleappot skuvlavieljaide ja -oappáide
- » Dohkkehit ja doahttalit oahppanguoibmeortnega
- » Dearvvuođaid vuohkkasit dahkat oahppanguimmiin
- » Dearvvahit ođđa oahppanguoimmi vuohkkasit
- » Hárjehallat bissehit mobbema

Oahppanresurssat

Filbma:

En mobbehistorie

Lohkosat:

Mii lea loavkideapmi ja mobben?
Mii lea digitála mobben?

Eará:

Oahpásmuvvanspeallu
Vahku čuolbma

Visot gávdnojit:

<https://calliidlagadus.org/loaktin/oahppanresurssat/>

Eará lohkosat:

Bals/Turi: Sii gehčče eará guvlui. ČL. 2010.

Drámá:

https://calliidlagadus.org/loaktin/wp-content/uploads/2020/04/Dra%CC%81ma_Oahppit-bissehit-loavkideami-ja-mobbema.pdf

Sosiála gálggat

- » Dearvvahit vuohkkasit
- » Vástidit jos gii nu rávká buorre beaivve
- » Duostat dahkat boastut <https://calliidlagadus.org/loaktin/eastadit-mobbema/>
- » Dieđihit oahpaheaddjái dahje rektorii jos oidnet dahje fuomášit muhtun mobbejuvvo skuvllas.
- » Máhttit vuohkkasit ja dábálaččat gulahallat iežasahkásaččain.
- » Doahttalit ja čuovvut ceahki ortnet- ja láhttenjuolggadusaid <https://calliidlagadus.org/loaktin/eastadit-mobbema/>
- » Jearrat, hilgut, biehttalit, gohččut ja bivdit juoidá vuohkkasit.

Áigodat ČAKČA

Oktasaš doaimmat

- » Digaštallat ja bargat bargobihtáiguin/ reflektengažaldagaiguin mat gullet: En mobbehistorie filbmii. Dát sáhttá maiddái váhnenčoahkkimis čadahuvvot, čakčat.
- » Ságastit (lávus?) teavsttaid birra
- » Soahpat mobben-meroštallama ja čállit plakáhta mas čuožžu mii mobben lea. gč maid: <https://calliidlagadus.org/loaktin/maid-galget-oahppit-bargat/>
- » Ásahit ceahki ortnet- ja láhttenjuolggadusaid
- » Mánnet áinnas meahcsemátkái dahje bargabehtet ovttas eará mas fokus lea oahpásmuvvan, sosiála ovttastallan ja ovttasbargu.
- » Molsut oahppanguoimmi juohke nuppi dahje goalmmát vahku
- » **Drámá:**
https://calliidlagadus.org/loaktin/wp-content/uploads/2020/04/Dra%CC%81ma_Oahppit-bissehit-loavkideami-ja-mobbema.pdf

Kommentárat

- » Oahpaheaddjit hárhallet relašuvnnaš láhttenvugiid:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/eastadit-mobbema/>
- » ... ja dan oktavuodas ságastit juohke oahppin:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/wp-content/uploads/2020/04/Loaktinsa%CC%81gastansko-vviTrivselssamtaleskjema.pdf>
- » Molsut čalbme glásaid dahje coggat ođđa čalbme glásaid, mobbenčalbme glásaid ja ohcagoahtit ohppiidoavkkus mobbema.
- » Olggusteami dovdomearkkat:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/bissehit-mobbema/>
- » **Fuom!** Go mobben fuomášuvvo, de galgá doaimbangeatnegasvuoda čuoovvut beroškeahtta das maid mobbejuvvon oahppi dadjá
- » Doaimbangeatnegasvuoha:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/bissehit-mobbema/>
- » Doaimmanplána:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/wp-content/uploads/2020/04/Doaimmapla%CC%81na.pdf>
- » Oahpaheaddjit galget bures oahppat ja hárhallat bissehanstrategiija
<https://calliidlagadus.org/loaktin/bissehit-mobbema/>

Áigodat ČAKČA

- » **Link:**
Bissehanságasteapmi Erling Roland logaldallan
- » Oahpaheaddjit ohppet, árvvoštallet ja heivehit friddjabottuid inspiserenrutiinnaid
<https://calliidlagadus.org/loaktin/eastadit-mobbema/>
- » Ásahit ceahkis oahppanguoibmeortnega:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/eastadit-mobbema/>
- » Oahppanguoibmeskovvi:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/skovit/>
- » Vahku čuolbma lea vuogas vuohki álggahit oahppanguoibmeortnega ja oahppanguimmiin oahpásmuvvat:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/oahppanresurssat/>
- » Oahpaheaddjit ohppet, árvvoštallet, heivehit, ásahit ja hárhallet oahpahrutiinnaid:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/eastadit-mobbema/>
- » Ortnet- ja láhttenjuolggadusaid ásahehket dan láhkai ahte juohke oahppi čállá lihppui mii sutnje lea dehálaš. *Munnje lea dehálaš...* Dasto ovttas ráhkadehket njuolggadusaid mat váldet vuhtii buot ohppiid dárbbuid. Dieđihit mobbema sáhtá ja berre leat oassin ortnet ja láhttenjuolggadusain. Čilget ahte dii vuordibehtet ja gáibidehket ahte oahppit čuvvot daid.
- » Ohppiid geat eai nagot čuovvut ortnet- ja láhttenjuolggadusaid galgá oahpaheaddji priváhta bagadit.
- » Veahkehit ohppiid čoavdit váttes dovdduid ja olahit balánssa fas.
- » Dii sáhttibehtet maiddái noveallašánjeriin dán oktavuodas bargat.
<https://calliidlagadus.org/do/%c5%a1%c3%a1%c5%8b%c5%8ber---novealla.html>
- » Oahppit devdet Ohppiiskadanskovi:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/wp-content/uploads/2020/04/Ohppiiskadeapmi-1.pdf>
- » Relašuvnagierddu deavdit ja árvvoštallat:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/wp-content/uploads/2020/04/Relasuvdnagierdu.pdf>
- » Váhnenčoahkkin mas loavkideapmi ja mobben lea guovddáš fáddá:
<https://calliidlagadus.org/loaktin/maid-galget-vahnemat-lagasbiras-bargat/>
- » Váhnenčoahkkimis galgá čielgasit gaskkustit ahte maiddái sii leat oassin skuvlasearvevuodas ja danne sis lea maiddái ovddasvástádus oahppobirrasis. Váhnemat galget diehtit ahte mánáid sosiála gelbbolašvuolta maid árvvoštallo.
- » Váhnenčoahkkimis sáhttibehtet maiddái dán čájehit/lohkat: https://calliidlagadus.org/loaktin/wp-content/uploads/2020/04/Teavsttat_Mii-mobbiimet-su-juohke-a%CC%81idna-beaivve.pdf
- » Váhnenságastallamis galgabehtet dieđusge oahppi fágalaš ovdáneapmái čujuhit , muhto maiddái sosiála ovdáneapmái.
- » Joatkit ságastit juohke oahppin
<https://calliidlagadus.org/loaktin/wp-content/uploads/2020/04/Loaktinsa%CC%81gastanskovvi-Trivselssamtalekjema.pdf>

Áigodat ČAKČA

- » Árvvoštallat oahpahusbottuid -ja friddjabottuid rutiinnaid
<https://calliidlagadus.org/loaktin/eastadit-mobbema/>

Gealbomihtut manná 10. ceahki (ML20S)

» **Sosiála oahppan ja ovdáneapmi:**

Go leat ovttas ohppiiguin galget oahpaheaddjit ovddidit gulahallama ja ovttasbarggu mii addá ohppiide duostilvuoda ja oadjebasvuoda cealkit iežaset oaiviliid ja dieđihit earáid ovddas.

» **Identitehta:**

Skuvla galgá veahkehit juohke oahppi fuolahit ja ovdánahttit iežas identitehta fátmasteaddji ja girjás searvevuodas.

Oahpahus galgá sihkkarastit ahte oahppit šaddet oadjebas giellageavaheaddjit, ahte ovdánahttet iežaset gielalaš identitehta, ja ahte sáhttet geavahit giela jurddašit, duddjot oaivila, gulahallat ja čatnat oktavuodaid earáide. Giella addá midjiide gullelašvuoda ja kultuvrralaš dihtomiela.

» **Sámeigiella 1. giellan:**

iešguđetlágan teakstašlájaid plánet ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái välljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá

» **Servodatfága:**

- válddahit dehálaš lágaid, njuolggadusaid ja norpmaid ja ságaškuššat mat váikkuhusat leat dáid
- rihkkumis ovttaskas olbmui ja servodahkii oanehis ja guhkit áigái
- suokkardit ja reflekeret iežas digitála luottaid ja vejolašvuoda sihkkut luottaid ja suodjalit iežas ja earáid vuoigatvuoda priváhtaeallimii, personsuodjalussii ja dahkkivuoigatvuhtii
- » – suokkardit mo teknologijija lea leamaš ja lea ain rievdadusfáktor, ja ságaškuššat mo teknologijija lea
- váikkuhan ja váikkuha ovttaskas olbmuide, servodagaide ja lundui

Áigodat GIDĐA

Ulbmil

- » Mat leat dovddut?
- » Jearrat veahki giedahallat dovdduid.
- » Oahppat gulahallat earáiguin vuohkkasit
- » Mat leat guottut ja árvvut?
- » Mii lea ovddasvástáduš?
- » Dearvvuođaid vuohkkasit dahkat oahppanguimmiin
- » Dearvvahit ođđa oahppanguoimmi vuohkkasit

Oahppanresurssat

Lohkosat bargobihtáiguin:

Mobbejuvvojit go, unna Amyš?

Mii mobbiimet su juohke áidna beaivve

Mii buohkat

Tornado

Oahpaheaddjit, váldet mobbema duođas!

Visot teavsttat leat dáppe:

<https://calliidlagadus.org/loaktin/oahppanresurssat/>

Dovddut:

<https://calliidlagadus.org/loaktin/oahppanresurssat/>

Sosiála gálggat

- » Duostat dahkat boastut
- » Astat guldalit, ja ii dušše astat, muhto duođas guldalit maid nubbi muitala ja vuordit vuoru digaštallamis/ságasteamis.
- » Čuovvut oahpaheaddji ja eará skuvlabargiid gohččumiid, jos vel ii leat ovttaoavilis.
- » Máhttit vuohkkasit ja dábálaččat gulahallat iežasahkásaččain.
- » Identifiseret iežas dovdduid ja máhttit daid kontrolleret.

Oktasaš doaimmat

- » Muietet molsut oahppanguoimmi juohke nuppi dahje goalmát vahku.
- » <https://calliidlagadus.org/loaktin/eastadit-mobbema/>
- » Ohcet mediain čállosiid ja artihkkaliid mobbema birra. Lohkat ja ságastit daid birra.
- » **Njálmmálaš digaštallan:**
https://calliidlagadus.org/loaktin/wp-content/uploads/2020/04/Dra%CC%81ma_nja%CC%81Imma%CC%81las%CC%8C-diga%CC%81s%CC%8Ctallan.pdf
- » Ságastit dan birra ahte eallimis leat sihke vuostebiekkat ja miehtebiekkat. Ja ahte mii ferte hárjehallat daid hálldašit.
- » Ságastit dan birra mat leat guottut ja árvvut
- » Ságastit dan birra ahte loavkideapmi ja mobben čuohcá dovdduide.
- » Ságastit dan birra mii lea ovddasvástáduš.

Áigodat GIDDA

Kommentárat

- » Joatkit ohcat loavkideami ja mobbema/mobbenláhttenvugiid
- » Relašuvnnagierddu deavdit ja árvvoštallat.
- » Joatkit ságastit juohke oahppin, goit oktii mánnosaččat. Don soaittát dál eambbo friddja ságastit, muhto geavat loaktinságastanskovi jos leat eahpesihkkar.
- » Oahppit galget ođđa ohppiidiskkadanskovi deavdit cuoŋománus.
- » Dan galget ceahki oahpaheaddjit árvvoštallat ja dan mielde plánet doaibmajuid.
- » Árvvoštallat oahpahusbottuid -ja friddjabottuid rutiinnaid
<https://calliidlagadus.org/loaktin/eastadit-mobbema/>
- » Jos lea vejolaš, de gánnáha luonddufágain bargat ovttaš rumaš ja dearvvašvuoda guovddáselemeantta ektui. Fáttát: Pubertehta, dovddut, psykalaš dearvvašvuhta, fysalaš dearvvašvuhta, gárrenmirkkot, vuoignašat, hormonat, signalstoffat. Dát sáhtta doaibmat čiekŋalisoahppamin ja oahppit soitet áddet iežaset rumašlaš rievdademiid ja jurdagiid buorebut.
- » Veahkehit ohppiid čoavdit váttet dovdduid ja olahit balánssa fas.
- » Leago bissehanstrategiija sajis? Dárbbášit go oahpaheaddjit hárhellanáiggi?
- » Čujuhit konkrehta dáhpáhusaide ja rámiidit ohppiid go váldet ovddasvástádusa.
- » Geavahit ja ávkkástallat juohke áidna riiddu ceahkis hárhallat guldalit earáid ja seammás ákkastallat iežas oainnu.

Gealbomihtut maŋná 10. ceahki (ML20S)

- » **Sosiála oahppan ja ovdáneapmi:**
Dáiddut ipmirdit movt earát jurddašit, dovdet ja vásihit, lea vuodđun empatiijai ja ustivuhtii ohppiid gaskkas.
- » Sosiála oahppamis lea gulahallan guovddážiš, ja skuvla galgá gaskkustit gulahallama árvvu ja mearkkašumi mii dáhpáhuvá guldaleami bokte vai máhtta dustet ja birgehallet vuostehágu
- » Oahppat guldalit earáid ja seammás ákkastallat iežas oainnu addá ohppiide vuoddu gieđahallat guovtteoavilvuoda ja riidduid, ja ohcat čovdosiid ovttaš.
- » Guldalit earáid presentašuvnnaid ja reflekteret daid hárrái, ja hukset iežas ákkastallama earáid oaviliid ovdanbuktimiid ala
- » Gutnehis ja vašši cealkámušat eai galgga dohkkehuvvot skuvllas. Oahppit fertejit hárhallat deasttalaččat láhttet ja ovdánahttit diđolašvuoda iežaset miellaguottuid ektui. Iešguđet kommunikašuvdnavuogit ja teknologiijageavaheapmi sihke riggudahtta ja hástala sosiála birrasa.
- » **Sámejiella 1. giellan:**
  - reflekteret dan hárrái mo iešguđetlágan giellageavaheapmi sáhtta albmanahttit guottuid eará olbmuid
  - mitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
  - dovdat ja geavahit iešguđetlágan gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaomiid ja retoraláš apeallavugiid

Áigodat GIDĐA

- » – lohkat iešguđetlágan teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- árvvoštallat iežas ja earáid teavsttaid ja buoridit iežas teavsttaid mánggalágan fágalaš eavttuid mielde

- » **Servodatfága:**
  - ságaškuššat mo vássánáiggi, dáhpáhusaid ja joavkkuid govvádusat leat váikkuhan ja váikkuhit olbmuid miellaguottuide ja daguide
  - reflekeret mo identitehta, iešgovva ja iežas ráját ovdánahttojuvvojit ja hástaluvojit iešguđet searvevuodain, ja evttohit mo sáhtta dustet váikkuhemiid ja sávakehtes dáhpáhusaid

